

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

EMOR • אמור

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Kutsal Vakitler

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbi-sacks.org/covenant-conversation/emor/holy-times/>

Emor peraşası, Yahudi takvimindeki bayramlara (hagim) adanmış ve Tora'daki bayramlara dair diğer kısımlara göre oldukça farklı nitelikte olan bir perek içerir. Şemot ve Devarim'deki kısımlardan farklı olarak, peraşamızdaki bu perek, bayramlar listesinde Roş Aşana, Yom Kipur ve Şabat'ı da içerir. Garip bir şekilde, Tora burada Şabat'a bir *moed*, yani belirli bir vakit ve bir *mikra kodeş*, yani kutsal bir toplantı adını vermektedir ki Tora bunu başka hiçbir yerde yapmamaktadır.

Vayikra'daki *hagim* listesi, Devarim'de karşımıza çıkan *sosyal* boyutu veya Bamidbar'da gördüğümüz *korban* boyutu değil, daha ziyade **insani ve İlahi arasındaki karşılaşmayı, yakınlığı, buluşmayı içeren manevi boyutu** vurgulamaktadır. Bu da, iki özel terimin, diğer herhangi bir yerden çok daha fazla olmak üzere bu kısımda karşımıza çıkıyor olmasını açıklamaktadır. Bu terimlerden biri *moed*, diğeri *mikra kodeş*'tir ve her ikisi de ilk bakışta görüldüğünden daha derindir.

Moed sözcüğü sadece "belirli bir vakit" veya "özel bir vakit" anlamına geliyor değildir. Aynı sözcüğü, "Buluşma Çadırı" anlamına gelen *Oel Moed* ifadesinde de görmekteyiz. Eğer *Oel Moed*, Tanrı'nın halkla buluştuğu *mekân* idiyse, o zaman Vayikra 23'teki *moedim* de Tanrı'nın, halkıyla buluştuğu zamanlardır. Bu fikir, Şabat günü söylediğimiz mistik şarkı *Yedid Nefes*'in son dizesinde çok güzel bir şekilde ifade edilmiştir: "Acele et, ey Sevgili, çünkü özel vakit (*moed*) geldi." Burada *moed* sözcüğü bir kaçamak – sevgililerin belirli bir zaman ve mekânda buluşmak için kararlaştırdıkları randevu – anlamına gelmektedir.

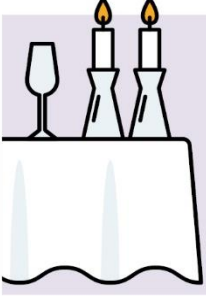
Mikra kodeş terimi ise, kitabın bütününe ismini veren *Vayikra* sözcüğüyle aynı kökten gelir. Daha önce de belirttiğimiz üzere *Vayikra* sözcüğü "sevgiyle çağrılmak" anlamına gelir. **Bir mikra kodeş, sadece kutsal bir**

günden ibaret değildir. Bizi Kendisi'ne yakın tutan Tanrı tarafından şefkatle davet edildiğimiz bir buluşmadır.

Vayikra kitabının büyük bölümü, *mekânın* kutsiyeti, yani Mişkan ile ilgilidir. Bir kısmı, *insanların* – yani Koenlerin ve genelde bir "Koenler krallığı" olarak Yisrael'in – kutsiyeti hakkındadır. *Peraşamızdaki perek* 23'te ise **Tora, zamanın kutsiyetine ve kutsiyet vakitlerine odaklanmaktadır.**

Bizler manevi varlıklarız, ama aynı zamanda fiziksel yaratıklarız. **Tüm zamanlarda manevi ve Tanrı'ya yakın olamayız.** Bu nedenle, kutsal vakitlerin olması gibi, sıradan vakitler de vardır. Ama yedi günde bir kez çalışmayı bırakır, yaratmayı keser ve *Yaratılış*'in Tanrı'sının mevcudiyetine gireriz. Yılın belli başlı günlerinde, yani bayramlarda ise *tarihin* Tanrı'sını kutlarız. Şabat'ın kutsiyeti yalnızca Tanrı tarafından belirlenmiştir, çünkü evreni O tek başına yaratmıştır. Bayramların kutsiyeti ise kısmen bizim tarafımızdan (yani takvimin tespit edilmesiyle) belirlenir, çünkü tarih, biz ve Tanrı arasında bir ortaklıktır. Ama Şabat ve bayramlar iki yönden aynıdır. Her ikisi de buluşma vakitleridir (*moed*) ve her ikisi de, Tanrı'nın misafirleri olarak çağrıldığımızı, davet edildiğimizi hissettiğimiz zamanlardır (*mikra kodeş*).

Her zaman manevi olamayız. Tanrı bize, kendisiyle iştigal etmek durumunda olduğumuz maddi bir dünya vermiştir. Ama haftanın yedinci gününde ve (Tora'nın metnine göre) yılda yedi günde, Tanrı bize, Şehina'nın yakınlığını hissetmemize ve Tanrı'nın sevgisinin nuruyla yikanmamıza adanmış bir zaman tanır.

Şabat Sofrasında

1. Neden her zaman manevi, her zaman Tanrı'nın mevcudiyeti içinde olamayız?
2. Neden Tanrı'nın mevcudiyeti içinde olabilmek üzere özel kutsal vakitlere ihtiyacımız vardır?
3. *Hagim* (bayramlar) ve Şabat, Tanrı'ya yakın olmamıza nasıl yardımcı olur?

Önceliklerimiz

Rabi Dr. Seth Grauer

Neredeyse 13 yıl önce, Har Etzion Yeşivası'ndaki yıllık akşam yemeğinde sahneyi Rabi Sacks'la paylaşma ayrıcalığına sahip olmuştum. Yeşiva yönetiminden bir iyilik istedim: "Bu denli hayranı olduğum ve saygı duyduğum Rabi ile baş başa bir saat geçirebilir miyim?" İsteğimi kabul ettiler ve Rabi Sacks'la Princeton Üniversitesi'nde verecek olduğu bir ders öncesinde buluşmamı salık verdiler. Arabayı oraya doğru sürerken bir yandan da tüm sorularımı heyecanlı bir şekilde ezberlemeye ve tekrarlamaya çalıştığımı hatırlıyorum. O bir saat çok hızlı bir şekilde uçup gitmişti ve aslında iki saatlik bir buluşma istemem gerektiğini anlamıştım!

O buluşma sırasında Rabi Sacks'a birçok soru sordum. Bunlardan biri de "Tsedaka ve cemaat için gönüllü çalışma konularındaki önceliklerimiz ne olmalı?" şeklindeydi. Tereddüt etmeden "Yahudi Eğitimi!" diye cevap verdi.

"Her iki alanda da mı?" diye sordum.

"Evet!" dedi ve ardından bu konudaki görüşünü paylaştı. Rabi Sacks'a göre, olabildiğince çok çocuğu formal Yahudi gündüz okullarına kayıt ettirebilmek için elimizden gelen her şeyi yapmamız gerekiyordu ve Yahudi eğitimi alanında çalışmak, özellikle de bir öğretmen ve bir Rabi olarak, yapabileceğim en iyi ve en önemli iş olacaktı! Rabi Sacks bunu takiben, bana şahsi iletişim bilgilerini verdi ve istediğim zaman kendisine ulaşmaktan çekinmememi söyledi. Takip eden on yıl boyunca bunu şükranla ve düzenli olarak yaptım.

Yıllar sonra, Toronto'daki okullarımız için bir bağış fonu başlatmak istedim ve Rabi Sacks bana buna nasıl başlayacağım ve başarılı olmasımı nasıl temin edebileceğim konusunda ilhamın yanında, kritik öneme sahip bazı rehberlik bilgileri de verdi. Sonraları durumu takip de etti ve birkaç kez bana işlerin nasıl gittiğini sordu.

Rabi Sacks bana her zaman ihtiyaç duyduğum kadar vakit bahşetmiştir. Yahudi eğitimi, hahamlık ve diğer herhangi bir sorumu benimle birlikte ele almaya her zaman ilgi gösterirdi ve ona ebediyen şükran borçlu olacağım.

• Rabi Dr. Seth Grauer, ailesiyle birlikte yaşamakta olduğu Toronto'da bir Roş Yeşiva'dır ve Bene Akiva Okulları'nda Okul Müdürü'dür. Kendisi ayrıca Sacks Scholars programının bir üyesidir.

A CLOSER LOOK

• Rabi Seth Grauer şimdi Rabi Sacks'tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazıları hakkındaki fikirlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks'ın bu haftaki yazısında en beğendiğiniz alıntı hangisi ve neden?

"Bizler manevi varlıklarız, ama aynı zamanda fiziksel yaratıklarız. Tüm zamanlarda manevi ve Tanrı'ya yakın olamayız. Bu nedenle, kutsal vakitlerin olması gibi, sıradan vakitler de vardır. Ama yedi günde bir kez çalışmayı keser ve Yaratılış'ın Tanrı'sının mevcudiyetine gireriz."

Tanrı ile aramızda yakın bir bağ geliştirmeyi amaçlayan ve bir ömür boyu süren gayretlerimizde bu çok rahatlatıcı bir bilgidir. O'na her gün ve gün boyu manevi olarak bağlanmak olanaksızdır, ama odak ve dikkat noktalarımızın daha yüksek bir düzeyde olmasını gerektiren özel günlerin ve spesifik zamanların varlığını tanımak, bu hedefi daha ulaşılır hale getirmektedir.

Bu fikirlerin hangisi, yeni nesil için en önemli mesajı içermektedir?

Bizim hem manevi hem de fiziksel varlıklar olduğumuz gerçeğini tanımak. Hayatta, yaşamın sadece fiziksel ve maddi yönünden çok daha fazlası olduğunu takdir etmek inanılmaz derecede asli öneme sahiptir. Ama buna rağmen şu gerçeği de tanımamız gerekir ki, "Tüm zamanlarda manevi ve Tanrı'ya yakın olamayız". Tabii ki, ideal durumun, fiziksel varlığımızı ve fiziksel dünyayı manevi benliğimize bağlamak olacağını, öyle ki, yaptığımız

TORAH TRIVIA

Soru: Bay Kohen, Yisrael'deki bir sinagogda bir *minyana*la dua ediyor. Duasında diğerlerine göre geride kalmış değil; onlarla aynı yerd. Ayrıca şahsi Tora öğrenim düzeyi açısından da, oradaki diğer herkesle eşit konumda. Babası bir *kohendi* ve ondan önce büyükbabası da bir *kohendi*. Dolayısıyla Bay Kohen de *alahaya* göre bir *kohendi*. Normal şartlarda sinagogda bir *kohen* varsa, Tora'ya ilk o *kohen* çağrılır. Ne var ki, bu kez Tora okumasının ilk *aliyası* (okunacak ilk kısım) için Bay Kohen yerine bir *yisrael* (*kohen* veya *levi* olmayan biri) çağrılıyor. Acaba bununun sebebini açıklayabilir misiniz?

her şeyde daha yüksek bir amacı hedeflememiz gerektiğini biliyoruz. Ancak bunun yokluğunda, zihinsel sağlık ve benlik kavramı açısından baktığımızda, her gün ve gün boyu manevi olarak Tanrı'ya bağlanma kabiliyetine basitçe sahip olmamanın gayet normal olduğu gerçeğini tanımak önemlidir.

Rabi Sacks'ın Şabat hakkındaki mesajını gerçek hayatta nasıl pratiğe geçirebiliriz?

Eğer her birimiz Şabat günleri, biraz durup yaşamlarımız üzerinde dikkatle düşünmek – nelere sahip olduğumuzu, kim olduğumuzu ve kim olmak istediğimizi gerçekten düşünmek – için vakit ayırsaydık, bu haftamızın geri kalanı üzerinde derhal büyük bir etki yaratırdı. Şabat'ı uygun şekilde kullanmakla, hem fiziksel hem de manevi yaşamlarımıza anlam ve güç katabiliriz.

Adam A-Rişon (ilk insan) tarihin ilk Şabat'ını, yaratılmasından sadece birkaç an sonra gözetmişti. Yorgun ve bitkin olmaktan ziyade, olasılıkla, kendisini bekleyen hafta için heyecan duyuyor olmalıydı. Bu hepimiz için bir ders teşkil edebilir.

Şabat, Tanrı'ya bağlanma amacına ayrılmış bir gündür. Şabat günü O'na yakın olmakla, zamanın geri kalan kısmında da ona daha yakın olma olasılığımızı artırırız.

Cevap: Bunun sebebi “*darke şalom*”, yani “barış yolları” prensibidir. O gün sinagogdaki tek *kohen* Bay Kohen değildir. Aslına bakılırsa, o gün, tek bir *yisrael* haricinde, sinagogdaki herkes *kohendir*.

Böyle bir durumda, Tora'ya ilk olarak o *yisrael* çağrılır. Bu şekilde hiçbir *kohen*, kendisini diğer *kohenler* karşısında üst veya alt derecede hissetmeyecektir (*Şulhan Aruh Orah Hayim* 135:12).

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.